

## תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ב/א

ואימא שיתסר ושיבסר ולא יעבור כתיב

גרי"ז

### שו"ע או"ח סימן תרצג

מוציאין ס"ת וקורין בפרשת ויבא עמלק, ואע"פ שאין בה אלא ט' פסוקים; כופלין פסוק אחרון כדי להשלים לעשרה פסוקים: הגה - ואין המנהג לכפול פסוק האחרון של הפרשה.

### משנה ברורה על או"ח סימן תרצג

(י) ואין המנהג לכפול - ואע"ג דקי"ל אין פוחתין מעשרה פסוקים היכא דסליק ענינא שאני:

### ספר שפת אמת - ויקרא - פרשת ויקרא - שנת [תרל"א]

במד' ברכו ה' מלאכיו תחתונים שאינם יכולין לעמוד בתפקידיו כתיב מלאכיו כו'. כי באמת כל איש ישראל שנשתלח בעולם לעשות רצון אבינו שבשמים נק' שליח ומלאך. אך כי המלאך אין לו שום דבר רק השליחות. [ולכך נק' עומדים בלי השתנות מבחי' שליח ומלאך כנ"ל] וכשאדם שומר עצמו שלא להיות שום מעשה בלי קיום רצונו ית' שהרי ענין זה נמצא גם בתוך כל מעשה שיש בו ניצוץ קדוש והוא כח הפועל בנפעל וצריך להיות כל מעשה האדם רק כדי להיות נעשה רצון ומבוקש השי"ת. ואז נקרא באמת מלאך שהרי מוצא לעצמו בכל מעשה שליחות וקיום רצונו ית'. וזהו עושי דברו שעושין הדיבור ע"י הכנה בכל מעשה להיות רק לרצונו זוכין לשמוע בכל מעשה ממש מה שרצונו ית' בזה גופי'. וזהו גבורי כח שעיקר אחיזתם בכח שבכל דבר שהוא הפנימיות והוא רצונו ית' המח' כל כנ"ל. וזהו שאמר ויקרא אל משה הפי' שכן הי' בחי' משה רבינו ע"ה שהי' מוכן תמיד לנבואה והי' שומע תמיד קול הקריאה כמו מלאך שעוסק תמיד בשליחותו ית' שאין לו דבר אחר בעולם כנ"ל:

### ספר שפת אמת - שמות - פרשת זכור - שנת [תרל"ב]

במדרש ברכו ה' מלאכיו כו' כי גם איש ישראל נשתלח בעוה"ז לעשות שליחות השי"ת כמלאך. רק שיש הפרש שמלאך אין לו דבר אחר חוץ מזה. ולכך הצדיקים שכל מעשיהם לשם שמים בלבד נק' מלאך. וברש"י לשון חיבה שמלאכי השרת משתמשין בו וקרא זה אל זה ואמר. פי' שמתבטלין לחיות שלהם ושם בשורש הכל אחד וכל מלאך מתבטל למי שלמעלה עד השי"ת. וכמו כן אדם יכול ג"כ להיבטל אל שורשו. נשמת ה' כנ"ל. וזה ויקרא לשון דביקות כמ"ש במדרש מכאן מי שאין בו דעה כו' ע"ש. כי פי' קריאה שיש לו שייכות והמשך להקורא אותו. והוא ע"י הרצון והתשוקה להתדבק בהשי"ת. וז"ש לשון חיבה בחי' אהבה רבה. ולהיפוך ויקר לשון עראי היינו שנפרש ונכרת מהשורש. וכ"כ מהר"ל באור חדש ענין עמלק. אשר קרד. שכיון שהוא מתנגד אל האמת. כמ"ש מלחמה לה' בעמלק. א"כ אינו במסקנא. רק בדרך מקרה. כמ"ש שקר אין לו רגלים כו' ע"ש דברים נחמדים. וזהו ויקר שאינו בדביקות ושייכות באמת. שהרי אין לאומות באמת שייכות לקדושה. רק שנצרך להיות נבואה להם מטעמים שכתבו חז"ל ע"ש. אבל בני חלק ה' עמו. וז"ש שקודם כל דיבור כו' הי' קריאה כנ"ל התדבקות בשורשו כנ"ל. ולכך נאמר זה אצל הקרבנות. שכל ענין הקרבן הוא התקרבות והתדבקות לשורש עד השי"ת ע"י הנבראים דצח"ס. שכל דבר יש לו שייכות עד השי"ת. והאדם יכול להעלות הכל אליו ית'. וכ' צפונה לפני ה' ואמרו ז"ל הקב"ה זוכר לו עקידת יצחק כו' ע"ש. אא"ז מו"ר ז"ל פי' כי הפנימיות מקום שנסתר ונכסה וצפון. הי' להשי"ת. וזהו עקידת יצחק שנגקד כל חיותו להשי"ת כו' ע"ש בקצת שינוי. ועיקר פי' זכירה הוא פנימיות החיות. מקום שאין שם שכתה. כיון שהוא עיקר החיות נקרא זכרון. כמ"ש אזכרתה הוא עיקר מכוון ומהות הדבר. (דאס געדעכיניש). וזהו מחיית עמלק שלא לעשות שום דבר דרך עראי. רק להיות דבוק בשורש החיות תמיד כנ"ל. ושקלים וזכור נגד אברהם ויצחק. כי שקלים הנדיבות להשי"ת בחי' אברהם אוהבי. ואח"כ בא מזה לבחי' יראה שהוא יותר ברור ואמת מאהבה כמ"ש במ"א. והוא בפנימיות יותר. כי כ"ז שאינו כולו ביראת השי"ת א"י להיות ירא מבחוץ. וזהו זכור. שבבחי' יראה לא יוכל לשכוח כו'

בבחי' אהבה כנ"ל. וזה מחייבת עמלק. וכתוב והי' בהניח נכלל גם שבת בזה שהוא יום מנוחה והוא התדבקות בשורשו שהוא ענין מנוחת שבת. כמ"ש במ"א. וכמ"ש אל יצא איש ממקומו והוא בחי' זכור כנ"ל. ולכך בשבת יכולין למחות עמלק יותר ולהתדבק בבחי' זכרון שלא לעשות דרך עראי כנ"ל:

### ספר שפת אמת - שמות - פרשת זכור - שנת [תרל"ה]

במדרש ברכו ה' מלאכיו גבורי כח כו'. תחתונים שאינם יכולין לעמוד בתפקידיו של הקב"ה לא נאמר כל מלאכיו כו' עושי דברו שהקדימו נעשה כו'. פשוט כוונת המדרש שבני ישראל זכו במעשה המשכן לשמוע דבר ה'. כמאמר ויקרא כו' לצוותן על מצות הקרבנות. וקודם החטא היו למעלה מבחי' עשיל'. ממש כמלאכים עליונים. כמאמר חרות חירות. ואחר החטא היו צריכין למעשה בפועל. וזה דבר קשה ביותר. וכתוב והידיים ידי עשו. ובמעשה יש רוב כח לסט"א להחטיא. ונקראו גבורי כח שע"י הגבורה שכובשין יצרם מושכין כח. כדכתיב כח מעשיו הגיד לעמו. וזה ההפרש בין עליונים שנקראו עומדים ותחתונים מהלכים. בבחי' רצוא ושוב. ע"י שכל הכח בא מהגבורה של כבישת היצר. לכן בהכרח להיות עולה ויורד תמיד. שמוזה הירידה בא הכח. וז"ש גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. שא"י עתה לבוא לבחי' קול יעקב עד שגוברין במעשה הידיים של עשו כאמור. ובוודאי חטא העגל בא ע"י הקדמת עמלק הרשע. שהוא גרם זה שיצטרכו בני' לברר העשיל' בפועל. וא"א לגבור נגדו רק ע"י המעשה שבא מכח ידי עשו. וכתוב בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש. כי מדתו של יעקב הוא התורה שנק' אש. והוא בחי' לוחות הראשונות. וזה ענין פ' שקלים שהוא ההתלהבות בלב איש ישראל להשי"ת בכלות הנפש. וכמ"ש מטבע של אש הראה לו. אבל לגבור כח עמלק צריכין לבחי' זכור והוא להמשיך קדושה במעשה. וזה להבה. שע"י שנדבק האור יותר בהפתיחה שהוא גוף האדם. עי"ז מוסיף הלהב לעלות. ועי"ז בית עשו לקש הוא שריפת פרה אדומה. ובשבת קודש יש הארה לבני ישראל מהקדמת נעשה לנשמע. כמו שהי' קודם החטא. לכן נאמר והיה בהניח. שהוא שבת יום מנוחה. שבאין למקומם שהוא הקול קול יעקב. יכולין למחות שם עמלק. וכן פי' והיה כאשר ירים משה ידו שהוא התרוממות הידיים לבטל המעשה אל החכמה. וממילא אין לעמלק אחיזה. ויש בידיים ב' בחי'. כשהם למטה נאמר והידיים ידי עשו. אבל יש נשיאות כפים שיכולין להגביהם למעלה מהראש. והוא בחי' הקדמת נעשה לנשמע. וזהו כאשר ירים כו' ידו וגבר ישראל. שמשה רע"ה הוא כלל הדעת של בני'. כמ"ש ז"ל כשישראל מסתכלין כלפי מעלה כו':

### ספר שפת אמת - שמות - פרשת זכור - שנת [תרמ"ג]

במדרש עושי דברו לשמוע בקול דברו. שמקודם היו בני ישראל מוכנים תמיד אל דבר ה' כמלאכי השרת. ואח"כ שנפלו ע"י החטא א"י לקבל הדברות רק ע"י הכנה במעשה. וז"ש ויקרא שהוצרך הזמנה וקריאה וע"י עשיית המשכן חזרו לשמוע דבר ה'. דאיתא הראשונות היו בקולות ובפרהסיא כו' אין לך יפה מן הצניעות. כי בני ישראל היו מוכנים לתקן כל העולם כמו שיהי' לעתיד שיתגלה כבוד שמו ית'. אכן ע"י עמלק הרשע שבא להלחם עם בני ישראל עם ה'. והאמת כי בעבור כי אין אותו הרשע ראוי להיות לו חלק בשמים כמ"ש אמחה את זכר עמלק. ונשבע ה' שאין שמו שלם עד שימחה זרעו כו'. כי אם הי' רצונו ית' לגלות כבוד שמו. כרגע ימסו כל הרשעים. אך מרוב רשעות שלו אינו כדאי שיתבטל ויתכפא להקדושה רק לאבדו ולמחות זכרו. ולכן הוא מעכב גילוי שמו ית' בעולם. ולכן צריכין אנחנו לזכור שנאה ואיבה תמיד לזרע עמלק. והנה מקודם היה ג"כ ענן שכיסה את בני' והי' כמו פרוכתא קלישא. וגרם החטא שנשפה הצרעת וכחו של עמלק עד שהוצרך להיות צמצום ע"י המשכן וכן ביהמ"ק. ולכן דרשו חז"ל כי להרשעים הי' טובה המשכן וביהמ"ק. ואח"כ גרם עוד החטא עד שעשו פרצות בביהמ"ק עצמו. ועד שחרבו המקדש שהי' בנין וחומה. וכל זה הרמז על הצמצום והבדלות שנעשו שלא יוכלו הרשעים להתקרב. לכן עתה צריכין עבודה ויגיעה גדולה ע"י תיקון העשיל' עד לזכות לאיזה הארה מהקדושה. וזה עושי דברו לשמוע בקול דברו. כי הכל במאמר עשה והכל נברא ע"י אותיות התורה. רק כפי הזדככות המעשה יכולין להעלותן עד כח המאמר ודבר ה' שבו. וכמו כן ע"י המעשה בימי המעשה כראוי זוכין בשבת לשמוע בקול דברו. כמ"ש בשבת יעשה כולו תורה. ועמלק אין לו מגע רק בעשיל'. לכן כשיש ביטול המעשה נמחה זכר עמלק. כמו שיהי' לעתיד ליום שכולו שבת. ובכל שבת קודש מעין עוה"ב. ואיתא אילו שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה ולשון. דכ' יצאו כו' ללקוט אח"כ ויבוא עמלק ע"ש במס' שבת. וענין שבת ראשונה כי יש שבת למעלה משבת. כי מנוחת שבת דבר שאין לו הפסק. כי ענין שבת הוא החזרת המעשים להשורש. וזה המנוחה. לכן כ' והיה בהניח כו' תמחה כו' זכר עמלק. כי כשבני' הם באמת במקום המיוחד להם אין לעמלק שום מקום. כמ"ש לא נתמלאה צור רק מחורבנה של ירושלים. לכן כפי התרוממות בני' למקומם מתבטל זכר עמלק ימ"ש וזכרו. וכ' כאשר ירים משה ידו. פי' כפי ההתרוממות כך הוא הנצחון לעמלק.

ולכן אחר פ' שקלים שזוקף ראשון של ישראל. כי מחצית השקל נק' תרומה וכמ"ש צדקה תרומם גוי. וכמ"ש בפ' הקודמת מענין זה שהוא התרוממת המעשה להמחשבה והראש. וזה ירים ידו. אז וגבר ישראל. ואם היו שומרין שבת ראשונה היא העליה למקום המיוחד לבנ"י. אז לא שלט עמלק. וממילא לא שום אומה. דראשית גוים עמלק. ולכן קבעו פ' זכור בשבת. גם לפי מ"ש לעיל כי כשיש פריסת שלום על בנ"י אין לעמלק מגע שם. דכ' הנחשלים אחריו שפלטן הענן. ומכלל שנאמר אין שם וכסא שלם עד שימחה שם עמלק. ממילא כשיש השלימות יש מחיית עמלק. רק בעוה"ז אין השלימות נמצא כראוי. רק בשבת קודש הקב"ה נותן מעט שלימות לבנ"י. פורס לשון פרוסה. לכן יש מחיית עמלק. גם דכתיב עושה שלום במרומיו. לכן אחר תרומת שקלים זוכין לשלימות:

# אסתר

ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי.

בישראל אז מה שכתוב בתורה והתמכרתם וגו' ואין קנה עיי"ש, וכן הוא להדיא בפירש"י מגילה דף י"א, וזהו שהזכירה זאת בצקשחה כי נעלו צפניהם גם הללה זו להתמכר לעבדים ולשפחות, ודוק.

**נראה** הביאור בזה, משום דבאמת גם זה **הי** מפורש בהגזירה שאסור לקנות **יהודים** לעבדים ולשפחות כדי להליל עיי"ז **מגזירת** להשמיד להרוג ולאבד, כמבואר בתרגום שני שגם עיי"ז גזר שכל מי שיקנה **יהודי** לעבד או לשפחה יכרג כמוחו ונתקיים

קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם וגו' ולא יעבור.

הכא קימו וקבלו וגו' ולא יעבור, ר"ל דגם זה **הי** צקבלתם דלא יעבור, וכיוצא מאי דכתיב להלן דימי הפורים לא יעברו מתוך **היהודים**, וזהו ג"כ פירושא דולא יעביר האומר כאן לענין הקבלה, ודוק.

עיי"מ שכתב רש"י להלן בפסוק כ"ח על הא דכתיב וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך **היהודים** ופירש"י שם ח"ל וכך קבלו עליהם שימי הפורים לא יעברו עכ"ל, וא"כ י"ל דזהו ג"כ הנאמר בקרא

וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם.

**יסוף** מזרעם עכ"ל, **הרי** דברמז"ם נקט תרתי מילי, חדא לענין עלם המגילה, דמגילת אסתר שניא מכל נביאים וכתובים, שהם עתידין ליבטל לימות המשיח, ומגילת אסתר קיימת לעולם כמו תורה שבכתב ושבע"פ, ושנית דכל זכרון הצרות יבטל לימות המשיח ולא ישאר דבר מכל התקנות שנתקנו בשביל הצרות, ומייתי עיי"ז קרא דכי נשכחו הצרות הראשונות וגו', דהצרות שסבלו ישראל בגולה יביו משוכחים לגמרי לימות המשיח ולא

**נראה** דהפסוק קחשיב הכא שני דברים נפרדים, דהנה ז"ל דברמז"ם צפ"צ ממגילה הי"ח כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל לימות המשיח חוץ ממגילת אסתר וברי היא קיימת בחמשה תומשי תורה ובהלכות של תורה שבע"פ שאינן בטלין לעולם, ואע"פ שכל זכרון הצרות יבטל שנאמר כי נשכחו הצרות הראשונות וכי נסחרו מעיני ימי הפורים לא יבטלו שנאמר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא

נאמרה ויש זה תורת כתבי הקדש, וזהו  
 דאשמעינן קרא דגם לימות המשיח תשאר  
 צדין כתבי הקדש שלה, ולא כשאר כתבי"ק  
 שעתידין ליצטל לימות המשיח וכמש"כ  
 הרמז"ם, ולפי"ן מילתי דר"י ודרנצ"י הם  
 שני דברים נפרדים שאינם שייכים זה לזה  
 כלל.

ובדברי הרמז"ם האלה נראה ביאור  
 הכתוב צתהלים בשו"ב ד' את שיבת  
 ליון היינו כחלמים, הכונה בזה, דלפי"ל כל  
 הצרות שסבלו ישראל בגלות לא יהיו גשמים  
 כמו צרות שעברו ושכיו, רק יהיו משוכחים  
 לגמרי כמו שלא היו מעולם, ולא ישאר מהם  
 רושם וזכרון כלל, וכמש"כ הרמז"ם דכל  
 זכרון הצרות יצטל ומייתי ע"ז קרא דכי  
 נשכחו הצרות הראשונות וכי נסחרו מעיני,  
 וזה ג"כ הביאור של היינו כחלמים, שיהיו  
 נחשבים כמו דברים הנעשים בחלום שאין  
 מהם זכרון ורושם כלל אח"כ צהקין, וכן  
 יהיו כל הצרות של עכשיו לפי"ל, ולכן גם  
 התקנות והמועדות שנתקנו בשביל הצרות  
 ג"כ יהיו צעלים ולא יהי להם מקום כלל  
 לפי"ל.

יהי להם עוד זכרון כלל, [ונראה דזהו ביאור  
 מה שאמרו ואם כל המועדות יהיו צעלין  
 ר"ל המועדות של מגילת תענית שנתקנו  
 בשביל הצרות]. אבל ימי הפורים לא יצטלו  
 אף שגם הם נתקנו בשביל הצרות. וזהו דקחשיב  
 הכא בקרא תרתי, חדא דימי הפורים לא  
 יעברו מתוך היבודים, שלא ככל המועדות  
 שנתקנו בשביל הצרות, ושנית דזכרם לא יסוף  
 מזרעם, דהמגילה עלמה תהי קיימת צדיקה,  
 שלא ככל ספרי נביאים וכתובים שעתידין  
 ליצטל לימות המשיח.

וי"ל דזהו ביאור דברי הגמ' במגילה דף ז'  
 דקמייתי על הא דאסתר צרוכה"ק  
 נאמרה רב יוסף אמר מהכא וימי הפורים  
 האלה לא יעברו מתוך היבודים רנצ"י אומר  
 מהכא וזכרם לא יסוף מזרעם, ויעו"ש צתום'  
 שעמדו אחרי לא יוחא לי לרנצ"י מרישא  
 דקרא דוימי הפורים האלה לא יעברו יעו"ש  
 בדצריהם, ולפי כ"ל י"ל דצתמת מילתא  
 דר"י ודרנצ"י שתי ראיות נפרדות הם, דר"י  
 מייתי ראי' מהא דכתוב לא יעברו ש"מ  
 דצרוכה"ק נאמרה דאלה"ה מניין ידעו את  
 העתיד כדפירש"י שם, ומילתי דרנצ"י הוא  
 מילתא לחוד, דצזכ עלמנו נאמר דצרוכה"ק